

4. Ножечкіна Г.М. Особливості технології розсільного сиру Фета / Молочная промышленность. 2006. № 8 (33). С. 50–51.

5. ДСТУ 7996:2015. Сири розсільні. Загальні технічні умови. [Чинний від 01.01.2017]. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2016. 18с.

6. ДСТУ 7065:2009. Бринза. Загальні технічні умови. [Чинний від 2010-04-01]. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2010. 12с.

УДК: 619:614.31:637

ПОКИДЬКО А., магістрантка 1-го року

Науковий керівник – **ХІЦЬКА О.А.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

AlinaPokidko1997@ukr.net

ПРОСТЕЖУВАНІСТЬ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ: ЗАКОНОДАВСТВО, ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ПЕРЕВАГИ

Наведений аналіз національного та міжнародного законодавства, що регламентує основні принципи та вимоги до впровадження і забезпечення функціонування системи простежуваності харчових продуктів упродовж всього харчового ланцюга та її переваги для операторів харчового ринку і споживачів.

Ключові слова: харчові продукти, тварини, ідентифікація, простежуваність, безпечність.

Сьогодні питання щодо безпечності харчових продуктів викликає занепокоєння громадськості та споживачів через низку інцидентів і спалахів, пов'язаних з харчовими хворобами та зоонозами, небезпечними факторами, забруднюючими речовинами та токсикантами. Крім того, міжнародна торгівля харчовими продуктами призвела до зростання глобальної виробничої мережі та змін структури ланцюга постачання. Велика кількість залучених гравців, непередбачуваність постачання та швидкоплинна природа харчових продуктів посилили потребу в забезпеченні належного контролю якості та безпечності харчових продуктів і виробничих процесів, необхідності їх відслідковування. Ефективна система простежуваності є засобом, за допомогою якого оператор харчового ринку може відслідковувати харчові продукти вздовж усього харчового ланцюга.

Відповідно до п.74 ст.1 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» [1] «простежуваність – можливість ідентифікувати оператора ринку, час, місце, предмет та інші умови постачання (продажу або передачі), достатні для встановлення походження харчових продуктів, тварин, призначених для виготовлення харчових продуктів, матеріалів, що контактують з харчовими продуктами, або речовин, що призначені для включення, або очікується, що вони будуть включені в харчові продукти, на всіх стадіях виробництва, переробки та обігу».

Європейські законодавчі вимоги щодо запровадження простежуваності містяться в Регламенті (ЄС) № 178/2002. У пункті 28 преамбули цього регламенту зазначено, що належне функціонування внутрішнього ринку харчових продуктів і кормів може опинитися під загрозою у тих випадках, коли харчові продукти та корми неможливо простежити.

ISO 22005: 2007 і HAC/GL 60-2006 визначають основні принципи та вимоги до розроблення і впровадження системи простеження кормів та продуктів харчування, яка може застосовуватися на будь-якому етапі виробництва та обігу кормів і продуктів харчування [2, 3].

На думку різних авторів [4, 5], важливими мотиваційними складовими простежуваності є обмеження потенційних причин та поширення захворювань, пов'язаних з вирощуванням тварин, виробництвом харчових продуктів, забруднення їжі залишками токсикантів, забруднюючих речовин і ветеринарних препаратів, біотероризм, запобігання кризових ситуацій, пов'язаних зі збільшенням випадків хвороб, пов'язаних з зоонозами та харчовими продуктами. Це, в свою чергу, гарантує кращий доступ до продовольчого ринку, оптимальні ціни на продукти для виробника та належну якість продуктів харчування для споживача [6].

Основними перевагами простежуваності є підвищення впевненості споживачів у продуктах харчування, зменшення скарг від них внаслідок підвищення якості та безпечності продуктів харчування, сприяння вибору їжі для певних категорій населення, наприклад для людей з харчовою алергією [7–9].

Застосування простежуваності сприяє вдосконаленню системи управління продовольчими кризами, оскільки надає повноваження виявляти шахрайство, небезпечні харчові продукти і виводити їх з ринку; забезпечує простеження походження харчових продуктів та інгредієнтів, контроль захворювань, пов'язаних з тваринами та продуктами харчування, зменшення кількості підробок, підвищення вимог щодо відповідальності; зменшення втрат продукції внаслідок збільшення можливостей виявлення їх вразливості на ранній стадії [10–13].

Простежуваність дозволяє цілеспрямовано відкликати та надавати точну інформацію для населення, тим самим мінімізувавши перебої в торгівлі. Система простежуваності складається з трьох базових елементів: 1) простежуваність постачальника (зовнішня простежуваність, крок назад); 2) простежуваність процесів (внутрішня простежуваність); 3) простежуваність покупця (зовнішня простежуваність, крок вперед).

За даними експертів [14], простежуваність може зменшити обсяг відкликання харчових продуктів з споживчого ринку приблизно на 50 %, а в деяких випадках – до 95 %.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України / Верховна рада України. Офіц. вид. К.: Парлам. Вид-во, 2014. 85 с. (Бібліотека офіційних видань).
2. ISO 22005:2007. Traceability in the feed and food chain – General principles and basic requirements for system design and implementation. Available at: <https://www.iso.org/standard/36297.html>
3. CAC/GL 60-2006 Principles for Traceability / Product Tracing as a Tool Within a Food Inspection and Certification System. Available at: http://www.fao.org/fao-who-codexalimentarius/sh-proxy/en/?lnk=1&url=https%253A%252F%252Fworkspace.fao.org%252Fsites%252Fcodex%252Fstandards%252FCXG%2B60-2006%252FCXG_060e.pdf
4. Schroeder, T., Tonsor, G. T. (2012). International cattle ID and traceability: competitive implications for the US. *Food Policy*, 37, 31-40. DOI: 10.1016/j.foodpol.2011.10.005
5. Resende-Filho, M. A., Hurley, T. M. (2012). Information asymmetry and trace-ability incentives for food safety. *International Journal of Production Economics*, 139, 596-603. Journal ISSN : 0925-5273 DOI: 10.1016/j.ijpe.2012.05.034
6. Berevoianu R. L., Buiga A., Turek Rahoveanu A., Diaconu A. The Economics of food traceability in emerging markets. *Economics, Management, and Financial Markets*. Vol. 6(1), 2011, 434–439.
7. Shanahan, C., Kernan, B., Ayalew, G., McDonnell, K., Butler, F., Ward, S. (2009). A framework for beef traceability from farm to slaughter using global standards: An Irish perspective. / *Computers and Electronics in Agriculture*, 66, 62-69. DOI: 10.1016/j.compag.2008.12.002
8. Smith, G. C., Pendell, D. L., Tatum, J. D., Belk, K. E., & Sofos, J. N. (2008). Post-slaughter traceability. / *Meat Science*, 80, p. 66-74. Doi: 10.1016/j.meatsci.2008.05.024
9. Chrysochou, P., Chrysochoids, G., & Kehagia, O. (2009). Traceability information carriers. The technology backgrounds and consumers perceptions of the technological solutions. / *Appetite*, 53, p. 322-331. PMID: 19631704 DOI: 10.1016/j.appet.2009.07.011
10. Canavari, M., Centonze, R., Hingley, M., Spadoni, R. (2010). Traceability as part of competitive strategy in the fruit supply chain. *British Food Journal*, 112(2), 171-186. Available at: <http://eprints.lincoln.ac.uk/id/eprint/4255/>
11. Opara, L.U. (2003). Traceability in agriculture and food supply chain: a review of basic concepts, technological implications, and future prospects. / *Food, Agriculture and Environment*, 1(1), 101-106. Available at: https://pdfs.semanticscholar.org/cae1/d33a81557fbc3791be0d3013f55796d2b6d8.pdf?_ga=2.175359074.1145906683.1585573854-1953621823.1497880625
12. Mai, N., Bogason, S. G., Arason, S., Árnason, S. V., Matthiasson, T. G. (2010). Benefits of traceability in fish supply chain – Case studies. *British Food Journal*, 112(9), 976. P.1002. DOI: 10.1108/00070701011074354
13. Schroeder, T., & Tonsor, G. T. (2012). International cattle ID and traceability: competitive implications for the US. / *Food Policy*, 37, 31-40. DOI: 10.1016/j.foodpol.2011.10.005
14. Traceability in food and agricultural products; Bulletin № 91/2015, International Trade Center. Available at: http://www.intracen.org/uploadedFiles/intracenorg/Content/Exporters/Exporting_Better/Quality_Management/Redesign/EQM%20Bulletin%2091-2015_Traceability_FINAL%2014Oct15_web.pdf